

Når staklerne ikke kun er stakler

- Essay om John Steinbecks roman *Dagdriverbanden*

■ Af Peter Kyhl Olesen
Tegning: Karsten Hansen

Tænk hvis det var dig, der kunne smide dit ur langt pokker i vold og glemme alt om tid og sted. Tænk hvis det var dig, der kunne ligge en hel dag i skoven og stirre på den blå himmel, mens du lader dig fornøje af fuglenes kvinden. Tænk hvis det var dig, der havde 100 kroner, som du egentligt burde bruge på noget fornuftigt, men som i stedet spenderes på nogle flasker vin, fordi du er tørstig. Tænk så på den behagelige følelse, du har, når flaskerne er tømt, og du træt men glad kan lægge dig til ro uden at skulle gøre andet end at få sovet rusen ud. Tænk så på den fortryllende følelse, det er at vågne op ved daggry og vide, at dagen i dag – ligesom den i morgen og i overmorgen er din – og ikke andres!

Umuligt. Ja. Sådan virker det. Og bestemt ikke noget, der bare sådan lige kan lade sig gøre.

Og så alligevel – for nogle. I John Steinbeck's *Dagdriverbanden* stifter vi nemlig bekendtskab med personer, der ikke lever 'det normale liv'. Det er Danny, Pilon, Pablo og Jesus Maria, som alle er såkaldte *paisanos*; efterkommere af spaniere, indianere og mexicanere. De holder til omkring byen *Tortilla Flat* ved den amerikanske Stillehavskyst. De lever som vagabonder, sover i skovene, eller i forladte bygninger. De drikker hver gang, der er lejlighed til det, og forelsker sig i stort set alle de damer, de kommer i nærheden af. De skaffer til dagen og vejen ved at låne, bytte og pantsætte alverdens ting og sager. Hos *paisanoerne* findes der eksempelvis ingen ure, fordi de konsekvent bliver byttet væk til noget, der giver mere nytte. Hvad skal man også bruge et ur til, når man kan se på 'solens guldur', hvad klokken er.

Igennem muntre og livsbekræftende beskrivelser åbenbarer der sig en helt anden verden end den, vi kender til. En verden hvor der leves spontant og i nuet. Det handler om at få det bedste ud af tilværelsen, som da Pilon får stukket en dollar i hånden af en mand til at købe øl for, og i stedet bruger den på vin. Vinen lokker "to buttede pigebørn" med ham, og Pilon glemmer alt om mand og øl.

Bliver ulykkelig som boligejer

En aften ligger Jesus Maria og sover på en strand. Og i løbet af natten skyller bølgerne en robåd op. Den næste morgen sejler Jesus Maria hen til et marked og sælger den. Han skulle godt nok have brugt pengene til noget andet, men nu hvor han har dem i hånden, så køber han to gallon vin, noget tøj og en flaske whiskey til en dame, han lige har mødt.

Vi bliver ofte præsenteret for 'en dagen og vejen' logik, som da Pilon ser en menneskearm stikke frem under en busk, og der ved siden af armen ligger en halvfuld gallondunk vin. I et øjeblik er Pilon i tvivl, om han bør tage den. Men, som han kommer frem til, "dersom manden er død, vil han på ingen måde have gavn af vinen. Han kan jo ikke få den med ned i graven".

'Dagdriverbanden' handler også om, hvor svært det mentalt kan være for gaden frie fugle pludselig at være besiddende. I starten af romanen arver Danny et hus, men allerede da han får det at vide, føler han sig tynget af ansvar. Før han tager sin ejendom i øjesyn, køber han sig derfor en gallon rødvin og drikker det meste af indholdet selv. På en måde føler han sig frigjort. I en periode får han det bedre med ansvaret, men det holder dog ikke lang tid. I slutningen bliver det ham for klaustrofobisk, han mærker 'timeslagene'. Han savner det sorgløse liv, den endeløse landevej, det at kunne sove i skoven om sommeren og i en lade om vinteren. Han savner at være på farten og have luft under vingerne.

Nedbryder vores fordomme

Det der gør *Dagdriverbanden* til spændende læsning er måden, hvorpå Steinbeck vælger at beskrive sine hovedpersoner. På jovial og alligevel nuanceret vis præsenteres Danny og hans fæller som levende personer med hud og hår, evner og kvaliteter, som man normalt ikke ville tro, fandtes hos 'sådan nogle som dem'.

Det er de positive menneskelige egenskaber, der også præger dem, deres oprigtige omsorg overfor andre, der er ilde stedt. Da det kommer dem for øre, at en enlig mor med en masse børn mangler mad, bestræber de sig som det naturlige i verden på at hjælpe hende med at skaffe det, uden at forvente at få noget igen. Der er ingen skumle bagtanker, for som der konstateres, "Det må med beklagelse indrømmes, at Pilon ikke besad hverken tilstrækkelig stupiditet, selvretfærdighed, eller glubsk appetit på belønninger til nogensinde at blive en helgen.

Denne måde at skildre disse dagdrivere på gør, at vi som læsere ikke partout bliver bekræftet i de fordomme og den foragt, vi for det meste ikke kan sige os fri for, når det gælder holdningen over for dem, der ikke synligt bidrager til at holde samfundets hjul igen.

At 'Dagdriverbanden' omvendt ikke fremstår som en ukritisk sødsuppeagtig hymne til alle, der ikke lever et normalt liv skyldes, at Steinbeck ikke er bleg for at skildre sine personers mindre tiltalende sider. Alligevel formår han at gøre det på en måde, så man som læser forstår deres bevæggrunde for, hvorfor de gør, som de gør.

Lykken er i nuet

Til trods for at det er 72 år siden *Dagdriverbanden* blev udgivet, er den især nu uhyre aktuell i en tid, hvor det hele for det meste handler om ambitioner og en konstant stræben efter noget mere, fordi den tager livtag med spørgsmålet: Hvem har retten til at dømmes, hvad der er det rigtige liv, og hvem der er de rigtige mennesker?

Budskabet er, at selv de folk som af omverdenen oftest bliver set ned på som svage, og stemples som ubrugelige, fordi de ikke lever 'et normalt liv' også har en masse positivt at byde på og uden tvivl har ligeså meget glæde af livet (og måske endda mere), end alle dem, der knokler sig halvt ihjel.

Og hvad kan vi så bruge det til. At lykken ikke kun er lig med gods eller guld, men også kan bero på solidaritet og spontanitet. At lykken handler om at være i nuet, være spontan – gøre hvad du føler for. Har du behov for fem minutters pause, så tag den pause og lad i mellemtiden være med at tænke over alt, hvad du arbejdsmæssigt kunne have nået i løbet af de fem minutter, eller hvis du er i besiddelse af en 100 lap, så brug den på dig og dine venner.

Det er nok for meget sagt, at *Dagdriverbandens* budskab sporenstreg vil medvirke til en komplet holdningsændring hos dens læsere; de fleste vil uden tvivl læse den, som den fremragende roman, den også er. Men i alle tilfælde kan *Dagdriverbanden* ikke undgå positivt at bidrage til at nuancere synet og opfattelsen af vor tids 'dagdrivere'. Og det er kun godt!

Peterolesen55@hotmail.com